

DİN	PEYGAMBERİ YA DA KURUCUSU	TANRI İNANCI	KUTSAL KİTAP	ÖNEMLİ GÖRÜŞLERİ	İBADET ANLAYIŞLARI
 YAHUDİLİK <i>(Musevilik)</i> MÖ 1250	Hz. Musa (MÖ 1250) Mısır'lı İbrahim ilk İbrani atası, ilk peygamber, ilk Yahudi. Mesih <i>(kurtarıcı)</i> beklentisi vardır. Ama sadece Yahudileri kurtulacaktır. Malaki son peygamberdir.	Yehova adını verdikleri tek tanrıya inanırlar. Yehova sadece İsrailoğullarına şefaatt eden, Milli bir Tanrı'dır.	Tanah [Eski Ahid] (Tevrat <i>[Tora]</i> , <i>Neviim</i> <i>[Peygamberler]</i> , <i>Ketuvim</i> <i>[kitaplar]</i>). Talmud <i>(Filistin Talmudu, Babil Talmudu)</i> yazılı metinlerin dışındaki sözlü metinler. 10 Emir.	İbrani , Hz. İbrahim'in babasının adı Eber'in soyundan gelen ve MÖ 15. yüzyılda Filistin'e Fırat nehrinin öte yakasından gelen kabile. İsrail : Hz. Yakup'un lakabı <i>(Tanrı ile güreşen)</i> , ayrıca Tanrı ile yapılan sözleşme gereği kendi kavmi olarak seçtiği 12 kabilelerdir <i>(Yakupoglulları)</i> . Yahudi : Hz. Yakup'un 4. oğlunun adı Yehudah'tır. Yahudi, Yahuda'nın soyundan gelenler. Mezhepleri : Peruşim (Ferisiler), Sadukim, İsiyim (Esseniler), Karailik. Yedi kollu şamdan <i>(Menora)</i> , 6 köşeli yıldız <i>(Kral Davud mührü/Magen David)</i> .	Günde üç vakit ibadet. Ferdi ve toplu dua vardır. Toplu dualar 13 yaşına girmiş en az 10 kişinin iştirakiyle olur. Kadınlar toplu ibadetlere katılamazlar. Kutsal Şabat günü <i>(Cumartesi)</i> ibadet haricinde hiçbir işle meşgul olunmaz <i>(çünkü o gün Tanrı dinlenmektedir)</i> . İbadet yerleri Sinagog <i>(Türkiye'de Havra)</i> . Yom kipur , yılbaşı ve 10 günlük tövbe günleridir. Süleyman mabedinden geriye kalan ağlama duvarı duvarı önünde dua edilir. Hanuka , ışık bayramıdır. Haham/Rabbi , Yahudi din adamı.
 HIRİSTİYAN-LIK 30-150	Hz. İsa (ö. 33) Nasıra 'lı <i>(Filistin'li)</i> . Mesih [Mesihçilik] <i>(Khristos Yunanca (Maşiah İbranice)</i> . Hristiyanlara Kuranda Nasara denilir. 2. Kurucusu/mimarı: Tarsus'lu Aziz Paulus <i>(Saul)</i> .	Teslis <i>(Üçleme)</i> : Tanrı tek fakat Baba Allah, Oğul İsa ve Kutsal Ruh'tan oluşan üçlü tanrı anlayışı vardır. Hz. İsa Tanrı'nın oğludur ve insan şeklinde bir ilahtır <i>(Enkarnasyon)</i> .	Yeni Ahit : Tarihi Kitaplar <i>(Matta, Markos, Luka, Yuhanna, Resullerin İşleri)</i> , Talimi Kitaplar <i>(Pavlus ve Havarilere ait 21 kitap, Vahiy Kitabı)</i> . İncil , Yunanca haber/müjde anlamına gelen Evangelion'dur.	Ezeli mesajın tenleştigi ve İsa olarak aramızda yaşadığına inanırlar. Âdemoğlu cennette “Yasak meyveyi” yemekle ölümlü ve günahkâr olmuştur. İsa Mesih, Tanrı'nın oğlu ve insanlığın kurtarıcısıdır. İsa dünyaya geri dönecek Tanrısal Devleti 1000 yıl yaşatacak. Hristiyanlığa giriş, asli günahtan kurtulma demek olan vaftiz ile olur. Mezhepler: Katolik, Ortodoks <i>(Ermeni, Süryani)</i> , Protestan .	Günlük ibadet duadır. Kilisede papaz gözetiminde Pazar günü ayin yapılır, ilahiler söylenir, vaazlar verilir. Yıllık ibadetler Noel, Paskalya, Haç Yortusu, Meryem Ana Günü. İbadete çağrı çanla olur. Sakrament , kutsal ayinler, törenler. Vaftiz ve günah çıkarma önemli ayinlerindendir. Konfirmasyon vaftiz ayininin kuvvetlendirilmesidir. Evharistiya/Komünyon <i>(Ekmek şarap ayini. İsa'nın çarmıha gerilmeden önce İsa'nın havarilerle yediği son akşam yemeğinin hatırasıdır)</i> . Katoliklerin dini başkanı Papa , Ortodokslarınki Patrik .
 İSLAM 610	Hz. Muhammed (571-632). Mekke'li. Son nebi.	Tevhid : Allah vardır ve birdir, onun eşi ve benzeri yoktur. En büyük günah: Şirk. O ne doğmuştur ne de doğrulmuştur, her şeye gücü yeter ve bütün eksik sıfatlardan uzaktır.	Kur'an-ı Kerim : 23 yılda vahyedildi. 114 sure, 6.236 ayet.	Ahirete cennet ve cehenneme iman. İnsanların eşitliği. Allah'ın istediği gibi kul olma. -İman etme ve iyi işler yapmak. İyiliği emretme kötülükten sakındırma. İçki, uyuşturucu yasak. Domuz eti, kumar haram. Faiz yasak. Her doğan günahsızdır. Ayrıcalıklı sınıf yoktur. Önceki kitaplara ve peygamberlere inanmak gerekir	5 şart: şehadet, her gün 5 vakit namaz, 1 ay oruç, zekât ve Hac. Toplu ibadet camide . Cuma günü Cuma namazı. Yer ve zaman sınırı olmaksızın her yerde ibadet edilebilir.
 HİNDUİZM MÖ 1500	Kurucusu belli değildir. Sanatana Dharma <i>(Sonsuz/ezeli yasa)</i> . Hinduizm, etnik bir dindi. Diğer adı Brahmanizm.	330 milyon kadar tanrı. Yaratıcı Brahma , koruyucu Vişnu ve yok edici Şiva 'dan oluşan bir üçleme.	Şruti <i>(Vedalar: Brahmanalar, Arayakanalar, Upanişadlar)</i> , Smiriti <i>(Puranalar, Ramayana, Mahabarata, Dharma-Şastralar)</i> .	Hinduizm'de Samsara <i>(reenkarnasyon, ruhun bir bedenden ötekine geçmesi)</i> vardır. Mokşa , ölüm-yeniden doğuş döngüsünden kurtuluştur. İnek, Himalayalar ve Ganj kutsal Ölülerini yakar, Ganj nehrine atarlar. Mezhepleri: Şivacılık, Vişnuculuk, Şaktizm ,	İbadet sembolü Om'dur. İbadet her yerde yapılabilir. İbadet daha çok bireyseldir, mabet ibadeti zorunlu değildir. -Yoga ve meditasyon Hindu kaynaklıdır. -Kast sistemi vardır. Hac ile dini tekâmül gerçekleştirilir. -Karma <i>(sebep sonuç kanunu)</i> . Hayatın amacı, Karma 'dan kurtulmak. Mandir adı verilen yerlerde ibadet ederler. Hindulara göre ruh <i>(Atman)</i> ölümsüzdür. Tanrı Brahma'nın bir parçasıdır.
 BUDİZM MÖ 500	Siddharta Gautama. Lakabı: Buddha <i>(aydınlanmış)</i> (ö. MÖ 483 ?, 652? Lumbini <i>(Nepal)</i> . Sembolü: 8 Dilimli yol	Kurtuluş yoludur/dinidir. Tanrı ya da dünya ile ilgilenmez. İnsanın hayatı ve reenkarnasyonun yol açtığı acının yok edilmesiyle ilgilenir. Buddha Tanrı hakkında açıkça bir tavır almamıştır. Budistler bu yüzden Tanrıya karşı ilgisizdir.	Tipitaka (3 sepet): [1- Vinaya Pitaka, 2- Sutta Pitaka, 3- Abhidhamma Pitaka]	Budizm, Hinduizm'in sert uygulamalarına alternatif olarak kuruldu. İnsanın mahiyeti, acı, kötülükle doludur. Bu acı ve ıstırapın sebebi, arzu ve ihtiraslardır. Onların yok edilmesi insanlığın asıl amacı olmalıdır. İnsanın bencilliği ile beraber, bireysel varlığı da kaybolur ve Nirvana'ya ulaşır. Nihai hedef Karma'dan kurtulup Nirvana kavuşmak ve reenkarnasyonu sonlandırmaktır. Nirvana bir yer değil, haldir, durumdur. Mezhepleri: Hinayana, Mahayana, Vajrayana.	Trinata (üç mücevher): Buddha'ya (aydınlanmışa) sığınırım. Dharma'ya (öğretiye) sığınırım. Sangha'ya (cemaate) sığınırım. Mabeterli stupalar, pagoda ve vihara'dır. Dört Seçkin Hakikat (Dukha [acı çekme], Samudya [acının kökeni], Nirodha [acının kaldırılması], Maggha [8 seçkin yol]). İbadet ferdi yapılır. Dışsal ibadet (ev-mabet [ibadet bireysel]), içsel ibadet (meditasyon). Pagoda adı verilen yerlerde ibadetlerini yaparlar.

DİN	PEYGAMBERİ YA DA KURUCUSU	TANRI İNANCI	KUTSAL KİTAP	ÖNEMLİ GÖRÜŞLERİ	İBADET ANLAYIŞLARI TalipAndRose.net
 ZEN BUDİZMİ 13. y.y.	Yok.	Budizm ile Taoist tabiat felsefesinin karışımından oluşmuştur.		Kutsal bilgi, iç tecrübenin geliştirilmesiyle doğrudan elde edilebilir. İnsan fıtratı kendisinde mayalanmış olan Buddha tabiatını gerçekleştirebilecek kapasite ile donatılmıştır. Bunun gerçekleştirilmesi için meditasyon ve murakabe gereklidir.	Zazen tekniği, belin dik tutulmasıyla bağdaş kurulu oturarak meditasyon yapmak. Bu teknikle sükuna kavuşmak hedeflenir.
 TAOİZM MÖ 650	Lao-Tze (<i>İhtiyar bilgi, yaşlı üstad</i>) Mistik ve panteist.	Tao (<i>yol, yaratıcı</i>) kendiliğinden var olan her şeyi besleyen ve yaratan, hiçbir şey istemeyendir. Tao evreni iki zıt ilke ile idare eder: Yin ve Yang .	Tao-Te-King	İnsanların dünyada bir şey elde etmeleri için gayret göstermeleri boşunadır. Önemli olan geçici değil kalıcı olana ulaşmaktır. İnsanın sonsuz mutluluğa ulaşması başkalarının mutlu olmasına bağlıdır. -3 prensip: tevazu, sadelik ve tutumluluk, merhamet -Yoğun olarak sırlara yer verir.	Erdemli insan, aynı Tao gibi hiçbir şey istememelidir, onun özelliklerini örnek almalıdır.
 ŞİNTOİZM MÖ ?	Kurucusu belli değil. Japon milli dini.	Şin (<i>Tanr/Kamı</i>) To (<i>yol</i>). Kami : Tanrısal varlığın her yerde mevcut belirtileri. 80.000/800.000 Tanrı vardır. Amaterasu , başkan tanrıdır.	Kojiki (<i>eski olayların hikayesi</i>), Nihongi (<i>Japonya'nın günü gününe yazılmış tarihsel defteri</i>).	- Atalara saygı çok önemli yer tutar. - İmparator ailesi, Tanrıça Amaterasu'nun kutsal ailesidir.	Mabetlerine Miao denilir. İbadet, dua ve kurbanlardan ibarettir. İbadetlerin rahiplerle yapılması esastır.
 CAYİNİZM Cina dini MÖ 500	Cayinizm, zafer kazanan bir cinanın takipçileri demektir. Kurucusu, Mahavira lakaplı Vardhamana (<i>büyük kahraman</i>). Vaishali'li (Hindistan)	Cayinizm, ezeli kabul ettiği ruhun, bu dünyaya sonsuz defa gidiş gelişine (<i>Reenkarnasyona</i>) inanır. Hedefi insanın Karma 'dan kurtulmasıdır.	Purvalar (<i>Eski metinler</i>), Angalar (<i>Dallar</i>), Angabahya .	Cayinizm'in inanç esasları : Doğru inanç, doğru bilgi, doğru davranış. Mezhepleri: Digambara (<i>Hava giyinenler/çıplaklar</i>), Svetambara (<i>beyaz giyinenler</i>).	Cayinlerin mabetlerindeki ibadet nesneleri Tirthankara heykelleridir. Her gün şafaktan önce kalkıp dua ederler.
 KONFÜC-YANİZM MÖ 550	Konfüçyüs . Lu'lu (<i>Kuzey Çin</i>). Bireyin erdemli olmasından hareketle toplumun saadetini, devletin saadeti ile birlikte ele alır.	Tien , tabiatı idare eden, yaratan varlık. Evrenin yaratılışı ve varlığın kökeni, iki aslı doğurucu olan Yin ve Yang 'ın karşılıklı etkileşimine dayanır.	5 klasik (<i>Değişiklikler, Tarih, Şiirler, Törenler, ilkbahar ve Sonbahar Yıllıkları</i>). 4 kitap (<i>Konfüçyüs'ün Konuşmaları, Mensiyüs'ün Sözleri, Orta yol Doktrini, Büyük Bilgi</i>).	Kurtuluş, insanın bu dünyadaki görevlerini yerine getirmesiyle mümkündür. Öğretilerinde yöneticilere yönelik tavsiyelerde bulunması ile ön plana çıkar. Ahirette iyi ve huzurlu olmak için bu dünyadaki hayata bağlıdır. Kötülüklerin cezası bu dünyada görülecektir. Atalara hürmet, erdemlerin en büyüğüdür.	Tütsü yakmak, hububat, bir fincan şarap ve kurban sunmak, dini müzikleri çalıp onun eşliğinde dans etmek. İbadet esnasında toplu halde dua edilir.
 SİHİZM 1500	Guru Nanak . Pencap'lı. Eklektik bir din (<i>İslam ve Hinduizmden alınan inançları içerir</i>).	Nam adında tek tanrıya inanırlar.	Guru Grant Sahib	Karma inancı esas alınır. Ölüm bir son değil, insanın manevi gelişimi ve Tanrı ile nihai birleşimindeki bir safhadır. Kurtuluş, Tanrı gibi olmaktır.	Günlük ibadet Guru Grant Sahib 'in huzurunda yapılır ve ondan parçalar okunur. En önemli ibadet yeri, Altın Tapınak 'tır (<i>Amritsar/Hindistan</i>).